

Sygn. akt VIII U 2301/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 lutego 2017 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Teresa Kalinka
Protokolant:	Ewa Grychtoł

po rozpoznaniu w dniu 21 lutego 2017 r. w Gliwicach

sprawy K. N. (N.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o ustalenie właściwego ustawodawstwa

na skutek odwołania K. N.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 18 października 2016 r. **nr** (...)

1. oddała odwołanie;
2. zasądza od K. N. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. kwotę 3600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

(-) SSO Teresa Kalinka

Sygn. akt VIII U 2301/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 października 2016r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. stwierdził, że K. N. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od dnia 10 listopada 2010r. do dnia 23 lutego 2012r.

W odwołaniu od tej decyzji ubezpieczona wniosła o jej zmianę w całości i uznanie, iż od dnia podjęcia pracy na Słowacji podlega tamtejszemu ustawodawstwu, ewentualnie o uchylenie decyzji i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia. W uzasadnieniu wskazała, iż w okresie spornym wykonywała pracę na podstawie umowy o pracę w firmie mającej siedzibę na terenie Słowacji tym samym organ rentowy nie był władny oceniać charakteru tej pracy, to jest, czy i jak była ona świadczona na Słowacji i czy kwalifikuje odwołującego do stosowania ustawodawstwa słowackiego. Zarzuciła też, że ZUS oparł się wyłącznie na

stanowisku słowackiej instytucji ubezpieczeniowej, nie zaś na złożonej przez nią dokumentacji, która w jej ocenie, była wystarczająca do przyjęcia przez ZUS, że praca była faktycznie przez nią świadczona na terenie Słowacji. Zgłosiła nadto szereg zarzutów w zakresie niezachowania przez ZUS przepisów procedury administracyjnej.

Dodatkowo w toku procesu odwołująca podnosiła, że nie otrzymała decyzji właściwej instytucji słowackiej, w zakresie odmowy objęcia jej obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznym na terenie Słowacji. Zatem ZUS powołując się na stanowisko zawarte w tych decyzjach winien wykazać, że stały się one prawomocne.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji. Organ rentowy zgłosił także wniosek o zasądzenie od odwołującej kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Organ rentowy dodał, iż decyzja zaskarżona została wydana w konsekwencji stwierdzenia przez właściwą słowacką instytucję ubezpieczeniową braku podlegania przez odwołującą ustawodawstwu na Słowacji z tytułu zawartej umowy o pracę z G. M. prowadzącym na Słowacji działalność pod firmą (...).

Sąd ustalił co następuje:

Odwołująca K. N. od 10 listopada 2010r. do nadal prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą w oparciu o wpis do ewidencji działalności (...).

Z tytułu wykonywania tej działalności odwołująca, od początku jej prowadzenia, nie dokonała zgłoszenia do obowiązkowych ubezpieczeń emerytalnego, rentowych, wypadkowego oraz obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego.

W okresie od 24 lutego 2012r. do nadal K. N. w zakresie zabezpieczenia społecznego, jako właściwemu, podlega ustawodawstwu brytyjskiemu, co zostało wprost stwierdzone przez brytyjską instytucję właściwą, w piśmie z dnia 23 września 2015r.

Z kolei w zakresie ustalenia właściwego ustawodawstwa w związku z wykonywaniem od dnia 1 grudnia 2010r. pracy najemnej na terenie Słowacji na rzecz G. M. prowadzącego działalność pod firmą (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. zwrócił się do właściwej słowackiej instytucji ubezpieczeniowej o zajęcie stanowiska w sprawie.

Słowacka instytucja ubezpieczeniowa – S. P. pismem z dnia 11 lutego 2016r. poinformowała, iż (...) Oddział T. wydał decyzję o nieobjęciu odwołującej jako pracownika G. M. – (...) od dnia 1 grudnia 2010r. obowiązkowym ubezpieczeniem chorobowym, obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalnym oraz obowiązkowym ubezpieczeniem na wypadek bezrobocia. Decyzja ta stała się prawomocna z dniem 4 kwietnia 2014r., wobec utrzymania jej w mocy decyzją Centrali słowackiego ZUS. Słowacka instytucja ubezpieczeniowa dodała również, iż decyzja taka została podjęta, bowiem za pomocą kontroli nie można było wykazać realnego wykonywania przez ubezpieczoną pracy, na rzecz tego pracodawcy.

Odwołująca natomiast nie dostarczyła formularza A1 ustalającego właściwe ustawodawstwo w zakresie podlegania ubezpieczeniu słowackiemu, zarówno przed organem rentowy, jak i w toku procesu.

Powyższe okoliczności Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zawartej w aktach organu rentowego dołączonych do akt sprawy.

Zebrane dowody Sąd uznał za wystarczające i mogące być podstawą ustaleń faktycznych oraz rozstrzygnięcia.

Strony nie zgłosiły dalszych wniosków dowodowych.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie K. N. nie zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności, odnosząc się do zarzutów uchybień formalnych przy wydawaniu zaskarżonej decyzji wskazać należy, iż rolą Sądu orzekającego w sprawie nie jest badanie prawidłowości trybu postępowania przed organem rentowym. Sąd bada bowiem prawidłowość zaskarżonej decyzji i jej zgodność z prawem. W przywołanym przez organ rentowy wyroku z dnia 9 lutego 2010r. (I UK 151/09, LEX nr 585708) Sąd Najwyższy wskazał, że postępowanie sądowe, w tym w sprawach z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych, skupia się na wadach wynikających z naruszenia prawa materialnego, a kwestia wad decyzji administracyjnych spowodowanych naruszeniem przepisów postępowania administracyjnego, pozostaje w zasadzie poza przedmiotem tego postępowania.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było ustalenie, czy w okresie od dnia 1 grudnia 2010r. do 23 lutego 2012r. odwołująca podlega obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej według przepisów ustawodawstwa polskiego.

Zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym reguluje ustawa z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2016r., poz. 963 ze zm.).

Zgodnie z art. 6 ust.1 pkt 5 ustawy o systemie ubezpieczeń osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą podlegają obowiązkowi ubezpieczenia emerytalnego i rentowego, zaś stosownie do treści art. 12 tej ustawy również do ubezpieczenia wypadkowego.

Przymus ubezpieczenia w myśl art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej.

Obowiązek ubezpieczenia zgodnie z art. 13 pkt 4 ustawy trwa od dnia rozpoczęcia działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności.

Zgodnie z art. 36 ust. 1 ustawy każda osoba objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych. Obowiązek zgłoszenia osoby prowadzącej działalność gospodarczą spoczywa na tej osobie (ust.3).

Natomiast po myśli art. 17 w związku z art. 46 ustawy, płatnik składek obowiązany jest według zasad wynikających z przepisów niniejszej ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy. Rozliczenie składek oraz wypłaconych przez płatnika w tym samym miesiącu świadczeń następuje w deklaracji rozliczeniowej ZUS DRA.

Po myśli art. 47 ustawy płatnik składek przesyła w tym samym terminie deklarację rozliczeniową, imienne raporty miesięczne oraz opłaca składki za dany miesiąc.

Na wstępie rozważań należy stwierdzić, że jednym z podstawowych i kardynalnych praw konstytuujących istnienia Unii Europejskiej jest określone w art. 39 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską z dnia 25 marca 1957r. (tekst jednolity Dz. Urz. WE C z dnia 24 grudnia 2002r. nr 325), prawo swobodnego przepływu osób, w tym pracowników. Zapewnia ono swobodę przepływu pracowników wewnątrz Wspólnoty. Prawa pracowników w zakresie zabezpieczenia społecznego konkretyzują przepisy rozporządzenia Rady, wydanego w oparciu o normę kompetencyjną, ustanowioną w treści art. 42 Traktatu, tj. Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE z 30.04.2004r. Nr L 166/1 ze zm.) oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009r. dotyczącego wykonania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego nr (Dz. U. UE

z 30.10.2009r. Nr L 284/1 ze zm.).

Po myśli art. 11 ust 1 i ust 2 pkt a rozporządzenia WE Nr 883/2004 osoby, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie, podlegają ustawodawstwu tylko jednego Państwa Członkowskiego. Ustawodawstwo takie określane jest zgodnie z przepisami niniejszego tytułu, osoba wykonująca w Państwie Członkowskim pracę najemną lub pracę na własny rachunek podlega ustawodawstwu tego Państwa Członkowskiego.

Zgodnie z art. 13 ust. 3 rozporządzenia WE nr 883/2004 osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych Państwach Członkowskich podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym wykonuje swą pracę najemną lub, jeżeli wykonuje taką pracę w dwóch lub w kilku Państwach Członkowskich, ustawodawstwu określone mu zgodnie z przepisami ust. 1.

Nadto po myśli art. 16 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009r. dotyczącego wykonania rozporządzenia (WE)

nr (...) w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego nr (Dz. U. UE

z 30.10.2009r. Nr L 284/1 ze zm.) osoba, która wykonuje pracę w dwóch lub więcej państwach członkowskich, informuje o tym instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania. Natomiast według procedury zawartej w art. 16 ust. 2 rozporządzenia 987/2009, wyznaczona instytucja państwa członkowskiego miejsca zamieszkania niezwłocznie ustala ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego, uwzględniając art. 13 rozporządzenia podstawowego oraz art. 14 rozporządzenia wykonawczego.

Zgodnie z art. 19 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE)

nr (...) na wniosek zainteresowanego lub pracodawcy instytucja właściwa państwa członkowskiego, którego ustawodawstwo ma zastosowanie zgodnie z przepisami tytułu II rozporządzenia podstawowego, poświadczają, że to ustawodawstwo ma zastosowanie, oraz

w stosownych przypadkach wskazuje, jak długo i na jakich warunkach ma ono zastosowanie.

Regułą jest podleganie przez pracownika ustawodawstwu tylko jednego Państwa Członkowskiego. Wynika to wprost z treści art. 11 ust 1 i ust 2 pkt a rozporządzenia

WE Nr (...). Widać zatem, iż niezwykle doniosłe znaczenie – zarówno dla płatnika składek, ale także i dla pracownika – ma fakt prawidłowego określenia właściwego ustawodawstwa w sferze zabezpieczenia społecznego.

Na osobach objętych art. 13 rozporządzeniem nr 883/2004 w związku z treścią jego

art. 13 ust. 5 spoczywają obowiązki informacyjne, których wykonanie może mieć znaczenie dla nabycia i realizacji prawa do określonych świadczeń. Procedura dotycząca stosowania art. 13 została określona w art. 16 rozporządzenia wykonawczego. Osoba, która wykonuje pracę w dwóch lub więcej państwach członkowskich, informuje o tym instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania (ust. 1). Wyznaczona instytucja państwa członkowskiego miejsca zamieszkania niezwłocznie ustala ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego, uwzględniając art. 13 rozporządzenia podstawowego oraz art. 14 rozporządzenia wykonawczego. Takie wstępne określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa ma charakter tymczasowy. Instytucja ta informuje wyznaczone instytucje każdego państwa członkowskiego, w którym wykonywana jest praca, o swoim tymczasowym określeniu (ust. 2). Tymczasowe określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa, przewidziane w ust. 2, staje się ostateczne w terminie dwóch miesięcy od momentu poinformowania o nim instytucji wyznaczonych przez właściwe władze zainteresowanych państw członkowskich, zgodnie z ust. 2, o ile ustawodawstwo nie zostało już ostatecznie określone na podstawie ust. 4, lub przynajmniej jedna

z zainteresowanych instytucji informuje instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego miejsca zamieszkania przed upływem tego dwumiesięcznego terminu o niemożności zaakceptowania określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa lub o swojej odmiennej opinii w tej kwestii (ust. 3). W przypadku gdy z uwagi na brak pewności co do określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa niezbędne jest nawiązanie kontaktów przez instytucje lub władze dwóch lub więcej państw członkowskich, na wniosek jednej lub więcej instytucji wyznaczonych przez właściwe władze zainteresowanych państw członkowskich lub na wniosek samych właściwych

władz ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego jest określane na mocy wspólnego porozumienia, z uwzględnieniem art. 13 rozporządzenia podstawowego

i odpowiednich przepisów art. 14 rozporządzenia wykonawczego (ust. 4). W przypadku rozbieżności opinii między zainteresowanymi instytucjami lub właściwymi władzami podmioty te starają się dojść do porozumienia, a zastosowanie ma art. 6 rozporządzenia wykonawczego (ust. 4). Instytucja właściwa państwa członkowskiego, którego ustawodawstwo zostało tymczasowo lub ostatecznie określone jako mające zastosowanie, niezwłocznie informuje o tym zainteresowanego (ust. 5). Jeżeli natomiast zainteresowany nie dostarczy informacji, o których mowa w ust. 1, komentowany artykuł stosuje się

z inicjatywy instytucji wyznaczonej przez właściwą władzę państwa członkowskiego miejsca zamieszkania, gdy tylko instytucja ta zapozna się z sytuacją tej osoby, np. za pośrednictwem innej instytucji zainteresowanej (ust. 6).

Szczegółowe kwestie dotyczące zasad stosowania procedury dialogu i koncyliacji zostały ujęte w decyzji nr (...) z dnia 12 czerwca 2009r. w sprawie ustanowienia procedury dialogu i koncyliacji w zakresie ważności dokumentów, określenia ustawodawstwa właściwego oraz udzielania świadczeń na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 (Dz. Urz. UE C 106 z 24.04.2010, s. 1–4).

Dokumentem potwierdzającym podleganie ustawodawstwu danego państwa jest „zaświadczenie o ustawodawstwie dotyczącym zabezpieczenia społecznego mającym zastosowanie do osoby uprawnionej” wydane na formularzu A1.

W celu uzyskania tego zaświadczenia należy zwrócić się z wnioskiem do właściwej instytucji, która poświadczy, w jakim okresie i na jakiej podstawie ma zastosowanie dane ustawodawstwo.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpoznania niniejszej sprawy podkreślić należy, iż w sprawie tej nie będzie miał zastosowania art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004, gdyż nie zachodzi

w przypadku odwołującej konkurencja tytułów do podlegania ubezpieczeniom: z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej na terenie Polski (praca na własny rachunek) oraz pracy na podstawie umowy o pracę na terenie Słowacji (praca najemna

w rozumieniu przepisów ww. Rozporządzenia). Jak wynika bowiem z pisma właściwej słowackiej instytucji ubezpieczeniowej - S. P. z dnia 11 lutego 2016r.,

w stosunku do odwołującej (...) Oddział T. wydał decyzję o nieobjęciu jej jako pracownika G. M. – (...) od dnia 1 grudnia 2010r. obowiązkowym ubezpieczeniem chorobowym, obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalnym oraz obowiązkowym ubezpieczeniem na wypadek bezrobocia. Decyzja ta stała się prawomocna z dniem 4 kwietnia 2014r.

Nadto odwołująca nie przedstawiła formularza A1 ustalającego właściwe ustawodawstwo w zakresie podlegania ubezpieczeniu na Słowacji.

W takiej sytuacji słusznie organ rentowy przyjął, iż odwołująca od dnia 10 listopada 2010r. do dnia 23 lutego 2012r. podlega ustawodawstwu polskiemu, gdy brak jest podstaw do ustalenia jakiegokolwiek innego ustawodawstwa i w konsekwencji tego prawidłowo w decyzji zaskarżonej stwierdził, iż odwołująca jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą podlega w okresie od dnia 10 listopada 2010r. do dnia 23 lutego 2012r. obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu, zgodnie z ustawodawstwem polskim.

Odnosząc się z kolei do zarzutów odwołującej w zakresie prawomocności decyzji właściwej słowackiej instytucji ubezpieczeniowej, w zakresie odmowy objęcia odwołującej ustawodawstwem słowackim, w przedmiocie zabezpieczenia społecznego, należy podkreślić, że nie leży w kompetencji polskiej instytucji ubezpieczeniowej, jaką jest ZUS, ani też polskiego Sądu, badania prawidłowości postępowania administracyjnego przed instytucjami innego państwa członkowskiego, ani żadnego innego. Równocześnie

w ocenie Sądu organ rentowy w sposób wystarczający wykazał, że decyzja (...) Oddział T. o nieobjęciu odwołującej jako pracownika G. M. – (...) od dnia 1 grudnia 2010r. obowiązkowym ubezpieczeniem chorobowym, obowiązkowym

ubezpieczeniem emerytalnym oraz obowiązkowym ubezpieczeniem na wypadek bezrobocia, jest prawomocna. Z kolei ciężar obalenia tej okoliczności, zgodnie z art. 6 k.c., leży po stronie odwołującej, która w tym zakresie nie podjęła żadnych starań.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., Sąd orzekł jak w pierwszym punkcie wyroku.

Organ rentowy wskazał wartość przedmiotu sporu w wysokości 30873 zł. stanowiącą sumę składek na ubezpieczenie społeczne za sporny okres. Sprawa niniejsza jest sprawą najbardziej zbliżoną do sprawy o podleganie ubezpieczeniom społecznym, a więc wysokość kosztów zastępstwa procesowego należy ustalać zgodnie z postanowieniem SN z dnia 20 lipca 2016 roku sygn. III UZP 2/16. O kosztach orzeczono w punkcie drugim orzeczenia, po myśli art. 98 k.p.c. i art. 99 k.p.c. w związku z § 2, pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych – w brzmieniu obowiązującym od 27 października 2016r. (Dz. U. z 2015r., poz. 1804, ze zm.).

(-) SSO Teresa Kalinka